

Memorandum verkiezingen 2019

Alhoewel gelijkheid v/m in de grondwet verankerd is, valt er nog flink wat werk te verzetten eer ze effectief verwezenlijkt is op Vlaams en federaal niveau. Beleidsmakers kunnen hier een reeël verschil maken. Zeker wanneer ze aandacht hebben voor de wijze waarop gender tegelijkertijd met etnische afkomst, sociaaleconomische klasse, seksuele oriëntatie geloof/levensbeschouwing, leeftijd en gezondheid... de levens en kansen van mensen beïnvloeden.

Inhoud:

- 1. Een gecoördineerd en inclusief gelijkekansenbeleid**
- 2. Een effectief antidiscriminatiebeleid**
- 3. Gelijke vertegenwoordiging**
- 4. Zelfbeschikkingsrecht als uitgangspunt**
- 5. Economische zelfstandigheid voor alle vrouwen**
- 6. Gelijke verdeling van de zorg**
- 7. Van #METOO naar #WETOO**
- 8. Vrije keuze van relatie- en samenleefvormen**
- 9. Gelijke onderwijskansen**
- 10. Internationale solidariteit**

1. Een gecoördineerd en inclusief gelijkheidsbeleid

Ongelijkheid v/m komt voor in alle maatschappelijke domeinen en is verweven met de manier waarop onze samenleving georganiseerd is. Daarom is een sterk en gecoördineerd gelijkheidsbeleid noodzakelijk.

Dat betekent:

- **Het aanstellen van een verantwoordelijke minister, ondersteund door een specifieke beleidscel in de administratie en met voldoende middelen – ook voor middenveldactoren.** Dit lijkt een evidentie, maar Furia beklemtoont dat dit noodzakelijke voorwaarden zijn voor een doeltreffend gelijkheidsbeleid.
- **Effectieve toepassing van gendermainstreaming**
Gendermainstreaming impliceert vooraf toetsen welke effecten nieuwe beleidsmaatregelen hebben op de positie van vrouwen en mannen. Hoewel gendermainstreaming wettelijk verankerd is (wet 2007, uitvoeringsbesluiten met gendertest 2013), komt daar in de praktijk weinig van in huis. De pensioenhervormingen van de vorige regering werden bijvoorbeeld niet getoetst. Ze raken werknemers met een onderbroken loopbaan, en dus in grote meerderheid vrouwen. Ook de gendertest van de wet op de flexibilisering van de arbeidstijd beperkte zich tot de vaststelling dat een maatregel betrekking heeft op alle deeltijdse werknemers en er dan ook geen specifieke genderimpact is. Alsof vrouwen niet sterk oververtegenwoordigd zijn in deeltijds werk. Furia vraagt dat de komende regeringen de gendertoets ernstig nemen, effectief toepassen en maatregelen die vrouwen en mannen disproportioneel treffen schrappen of herzien.
- **Een intersectioneel perspectief**
Seksongelijkheid wordt doorkruist door andere ongelijkheden. Zo hebben vrouwen met een niet-EU-nationaliteit nog niet half zoveel kans op werk als Belgische vrouwen, of vrouwen uit de andere EU-landen. Als ze een hoofddoek dragen, zijn hun kansen en keuzemogelijkheden nog kleiner. Ook vrouwen met een beperking ervaren dubbele discriminatie. Alleen zijn hier zelfs geen concrete cijfers voorhanden, iets waarvoor België trouwens door de VN op de vingers werd getikt. Een gelijkheidsbeleid moet dan ook oog hebben voor de kruispunten van discriminaties.

2. Een effectief antidiscriminatiebeleid

- **Cijfers over het kruispunt van discriminaties**
Er bestaan vaak wel cijfers voor de afzonderlijke discriminatiegronden, maar zelden voor het kruispunt van verschillende discriminatiegronden. Het is belangrijk om het gewicht van die meervoudige discriminaties te kennen. Daarom vraagt Furia om de (gekruiste) monitoring van meerdere beschermde criteria, waaronder gender, migratieachtergrond, leeftijd en arbeidshandicap, in alle vitale domeinen – waaronder onderwijs en de arbeidsmarkt – en dit op Vlaams én federaal niveau.
- **Eén kanaal voor het melden van discriminatie**
Op Vlaams niveau behandelt de Vlaamse ombudsdienst en meer bepaald de genderkamer klachten op grond van geslacht voor zover het beleidsmaterie van de Vlaamse overheid betreft. Voor federale bevoegdheden kan je voor seksongelijkheid terecht bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. Voor klachten wat de andere discriminatiegronden betreft, is men dan weer bij Unia aan het goede adres voor zowel federale als Vlaamse materies. Voor de burger is dit te complex. Bovendien passen klachten op het kruispunt van sekse en andere discriminatiegronden hier niet in.
- **Proactieve praktijktests op alle beleidsniveaus**
De naleving van de antidiscriminatiewetgeving is te weinig een prioriteit voor de bevoegde entiteiten, zo blijkt ook uit het rapport van de evaluatiecommissie van de

antidiscriminatiewetgeving (2017). Een effectief antidiscriminatiebeleid kent een preventief luik, een sanctionerend en een corrigerend luik. Momenteel zijn zowel het sanctionerende als het corrigerende luik zeer zwak. Hierdoor is er nauwelijks jurisprudentie en komt het vrijwel nooit tot een veroordeling. De antidiscriminatiewetgeving blijft bijgevolg grotendeels dode letter. Daarom moeten de Vlaamse én federale inspectiediensten de bevoegdheid krijgen om gebruik te maken van reactieve en proactieve praktijktesten (*mystery calling* en *mystery shopping*) om inbreuken op de antidiscriminatiewetgeving vast te stellen.

- **Herstel het recht op gerechtigheid terug in ere**

Door financiële drempels is het zeer moeilijk voor slachtoffers van seksisme, racisme, islamofobie, validisme, andere vormen van (meervoudige) discriminatie en geweld om naar de rechter te trekken. Uit onderzoek blijkt dat het voor 80% van de slachtoffers van discriminatie op de Brusselse arbeidsmarkt niet mogelijk is om de stap naar de rechter te zetten – ook al zouden ze dat willen - omwille van financiële redenen. Dit zet onze rechtsstaat serieus onder druk. Daarom vraagt Furia om de afschaffing van de rechtsplegingsvergoeding en de verruiming van de prodeorechtspraak waar de facto enkel nog mensen met een leefloon en een kleine werkloosheidsuitkering recht op hebben.

3. Gelijke vertegenwoordiging

Een overheid die haar bevolking weerspiegelt, is een krachtig symbool om te laten zien dat elke burger evenzeer meetelt.

- **Paritair samengestelde regeringen**

Hoewel het aandeel politica's aanzienlijk is toegenomen, mee onder invloed van de quotawetgeving, is het nog altijd wachten op paritair samengestelde regeringen.

- **Evenredige vertegenwoordiging in de administraties**

Hoewel vrouwen in de meerderheid zijn in de administraties, vinden we ze veel minder terug op de hoogste niveaus. Herstructureringsrondes leidden zelfs tot een daling van het aantal topvrouwen. Ook mensen met kleur of migratie-achtergrond blijven teveel witte raven. Quota en andere positieve acties zijn hefboomen om een evenredige vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen op alle niveaus te verzekeren.

4. Zelfbeschikkingsrecht als uitgangspunt

Zelfbeschikkingsrecht, autonomie en keuzevrijheid zijn basisprincipes van een emancipatorische visie. Ze moeten dan ook het uitgangspunt vormen waarmee het beleid, en het gelijkekansenbeleid in het bijzonder, hedendaagse maatschappelijke problemen benadert.

- **Een abortusregeling die de pijnpunten wel wegwerkt**

In een historisch genoemde wet haalde de regering in de zomer van 2018 abortus uit het strafrecht via een afzonderlijke wet. In de praktijk verandert er evenwel weinig. Abortus blijft strafbaar als de voorwaarden niet gerespecteerd worden. De termijn van 12 weken is niet verlengd. Hierdoor blijven vooral de meest kwetsbare vrouwen met een late aanvraag in de kou. Jaarlijks trekken nog enkele honderden Belgische vrouwen op eigen kosten naar Nederland voor een abortus. Behalve bij dringende medische redenen is ook de zes dagen bedenktijd behouden. Nochtans belast deze starre bezinningsperiode vrouwen mentaal onnodig omdat ze op het moment van de aanvraag dit proces al doorlopen hebben. Kortom, de nieuwe wet blijft doordeesemd van paternalisme en voelt vooral als een gemiste kans. Tijd om dat recht te trekken.

- **Afschaffing van de verboden op levensbeschouwelijke kentekens**

Een specifieke vorm van discriminatie is het verbod op religieuze kentekens dat in de meeste scholen en op veel werkplekken bestaat, zowel in de publieke als in de private sector. Dat

verbod schendt het zelfbeschikkingsrecht van moslima's (en Sikhs) die een hoofddoek wensen te dragen en hun grondwettelijk recht op godsdienstvrijheid. Het verbod beknot bovendien hun onderwijs- en tewerkstellingskansen. Mensenrechtenexperte Eva Brems (Ugent) vindt dat zo'n verbod getuigt van *'een PRE-emancipatorische visie: het is een paternalistische visie, die vrouwen niet wil bevrijden maar beschermen. In plaats van vrouwen meer keuzes te bieden, wil men hen keuzes afnemen door verboden op te leggen'*.

- **Een prostitutiebeleid dat de sekswerker centraal stelt**

In een aantal Europese landen zoals Zweden en Frankrijk zijn klanten van prostituees strafbaar. Het is een piste waar ook de Europese Vrouwenlobby, de koepel van Europese vrouwenorganisaties, voor pleit. Furia gelooft niet dat dergelijke wetgeving de sekswerkers ten goede komt. Een goed beleid inzake prostitutie moet rekening houden met een complexe en weerbarstige realiteit: in een wereld vol ongelijkheid, seksisme en armoede zal prostitutie niet verdwijnen. Furia bepleit daarom dat beleid zou inzetten op een brede waaier van ondersteuningsmaatregelen (bv. exitstrategieën, meer middelen voor politie en gerecht om misbruik/mensenhandel aan te pakken, inzetten op veiligheid en bescherming, gezondheidszorg...) en samen met de sekswerkers zou vormgegeven worden.

5. Economische zelfstandigheid voor alle vrouwen

De verdeling van betaald en onbetaald werk wordt vandaag overgelaten aan het individu via verlofstelsels en deeltijds werk. Vooral vrouwen maken hier gebruik van. Nochtans is deeltijds werk een nefaste strategie. Het beperkt je inkomen en sociale rechten. Het brengt je in de problemen bij echtscheiding of pensioen. En de combinatie van arbeid en gezin blijft moeilijk: de grootste tijdsdruk wordt ervaren door deeltijds werkende vrouwen met een voltijds werkende partner en jonge kinderen, niet door voltijds werkende vrouwen met kinderen.

Furia kant zich tegen deze benadering die de facto aanstuurt op privé-oplossingen. Ze pleit voor een beleid dat inzet op de **economische zelfstandigheid van alle vrouwen**. En dan gaat het om meer dan een andere organisatie van betaald en onbetaald werk. Een groeiende groep heeft gewoon geen toegang tot werk of krijgt alleen preciaire banen voorgeschoteld. Dat geldt in het bijzonder voor kortgeschoolden en mensen met een migratieachtergrond.

Furia ziet de volgende hefboomen:

- **collectieve arbeidsduurverkorting**

Collectieve werktijdverkorting met loonbehoud en evenredige aanwervingen zou iedereen, vrouwen én mannen, maar ook alleenstaande ouders en kleinere inkomens, de kans bieden om werk en privé te combineren. Het zou alvast de financiële onafhankelijkheid van meer vrouwen ten goede komen, omdat de huidige voltijdsnorm zo verschuift.

- **afschaffing van het statuut van samenwonende in de werkloosheid en ziekteverzekering**

Bij de hervorming van de werkloosheid in het begin van de jaren '80 werd het statuut van samenwonende ingevoerd. Vandaag zijn 2 op 3 van de samenwonende werklozen vrouwen. Dat maakt hen erg afhankelijk van hun partner en het belemmert hun zelfontplooiing. Dat geldt in het bijzonder voor personen met een beperking die willen samenwonen maar dan een deel van hun uitkering verliezen.

- **kwaliteitsvol werk**

Een kwart van de deeltijds werkenden kiest hier niet voor, maar krijgt de job enkel deeltijds aangeboden omdat werkgevers nood hebben aan flexibiliteit. De nieuwe flexijobs dreigen contractuitbreiding bij onvrijwillig deeltijds werk nog onwaarschijnlijker te maken. Kortgeschoolde vrouwen worden vooral naar de dienstencheque-sector georiënteerd. 98% van de werknemers in de sector zijn vrouwen; het aandeel deeltijds werk bedraagt 90%. De mogelijkheid om een voltijds contract te krijgen en de mate van omkadering en begeleiding moeten een erkenningsvoorwaarde worden voor dienstenchequesbedrijven.

6. Gelijke verdeling van de zorg

De nieuwe man of bumperpapa ten spijt beweegt er nauwelijks iets op het thuisfront. Het merendeel van het huishouden en de zorg blijft op de schouders van vrouwen rusten. De vermaatschappelijking van de zorg waarop het Vlaamse welzijnsbeleid inzet, vergroot nog de druk omdat het nieuwe beleid niet gepaard gaat met de nodige middelen en een voldoende kwalitatief publiek aanbod.

Beleidsintenties die op het ene niveau inzetten op activering en langer werken en op het andere niveau de samenleving meer zorg willen laten nemen, staan haaks op elkaar en zetten vooral vrouwen met hun rug tegen de muur. De “vrouw aan de haard”-optie blijkt zo plots geen schim meer uit een ver verleden. Kwaliteitsvolle publieke zorg en een gelijke verdeling van de zorg moeten de prioriteiten zijn van een gelijkheidsbeleid op welzijn.

Furia pleit voor:

- **Een fijnmazig, toegankelijk en kwalitatief aanbod van publieke zorgvoorzieningen**
Furia verzet zich tegen de toenemende privatisering van zorginstellingen. Als winst voorop staat, gaat dit ten koste van de cliënten, de werknemers, of beiden. Daarnaast stuiten kwetsbare groepen op diverse drempels wanneer ze beroep willen doen op een zorgvoorziening. Zo slaagt 1 op 5 alleenstaande moeders er niet in om kinderopvang te vinden - of niet voor al hun kinderen. Het systeem van de respijtdagen en de verdrievoudiging van de laagste tarieven sinds begin 2016 hebben de financiële drempel vergoot. Zorginstellingen moeten de nodige competenties van hun team versterken om om te gaan met bijvoorbeeld seksualiteit van bewoners, ook met mensen met een migratie-achtergrond en LGBTQI's.
- **Inkomensafhankelijke dienstencheques en premies voor de verlofstelsels.**
De fiscaal aftrekbare dienstencheques en de diverse verlofstelsels komen vooral ten goede van de tweeverdienersgezinnen. Voor wie een klein inkomen heeft - en minstens dezelfde druk ervaart - zijn de systemen vaak te duur. Beter zou zijn om de dienstencheques en de premies voor de verlofstelsels inkomensafhankelijk te maken.
- **Uitbreiding van het geboorteverlof voor papa's en meemoeders**
Om mannen meer aan het zorgen te krijgen, is het belangrijk om hen van meet af aan te betrekken. Daarom moet het geboorteverlof voor papa's en meemoeders uitgebreid. Dat komt niet alleen de gelijkheid in de gezinnen ten goede, maar biedt vaders en meemoeders ook gelijke kansen op het uitbouwen van een band met hun kinderen.

7. Van #METOO naar #WETOO

Onder de hashtag #Metoo getuigden de afgelopen maanden vrouwen wereldwijd over seksuele intimidatie en seksueel geweld. Ook in België. Geweld is vooralsnog een universele ervaring van vrouwen: van partnergeweld in de slaapkamer tot intimidatie op straat of grensoverschrijdend gedrag op het werk.

Opmerkelijk is dat geweld door witte mannen veelal begrepen wordt als een zaak van een individuele zieke geest, terwijl geweld door gekleurde mannen – in het bijzonder moslims – eigen zou zijn aan ‘hun cultuur’. Die culturalisering van geweld op vrouwen stigmatiseert niet alleen hele bevolkingsgroepen, maar maakt ook blind voor het systemische karakter van geweld op vrouwen hier en elders.

Beleid moet inzetten op:

- **preventie**

Preventie gaat over veel meer dan grenzen erkennen en doen respecteren. Het is veelzeggend dat vrouwen vooral wordt geleerd om 'nee' te zeggen. Vrouwen kunnen ook worden aangemoedigd en versterkt om initiatief te nemen en volmondig 'ja' zeggen. Traditionele verwachtingen ten aanzien van vrouwen en mannen spelen een grote rol. Preventie moet dan ook oog hebben voor het doorbreken van stereotiepe opvattingen over vrouwelijkheid en mannelijkheid.

- **Sectorspecifieke #MeToo-cao's**

Als #metoo één iets duidelijk gemaakt heeft, dan is het dat grensoverschrijdend gedrag op het werk in alle sectoren voorkomt. De huidige regelgeving schiet duidelijk tekort. Een specifieke #MeToo-cao zou werkgevers ertoe aanzetten om een pro-actief beleid op te zetten, aangepast aan de sector. De cao mag niet beperkt zijn tot de werknemers, maar moet ook gaan over derden zoals freelancers, leveranciers, klanten... Welke acties moet zo'n #MeToo cao omvatten?

- Herhaalde informatiecampagnes voor het personeel over wat seksueel grensoverschrijdend gedrag is en waar men met een klacht terecht kan.
- Een duidelijke gedragscode met sancties op niet-naleving.
- Bijkomende opleiding voor de vertrouwenspersonen, aangepast aan de sector.
- Bevoegdheid voor de vakbondsvertegenwoordiging om dit alles mee op te volgen...
- Ondersteunen van een preventief netwerk.
- Specifieke informatie over wat te doen als getuige
- ...

- **België blijft bij de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) een voortrekkersrol spelen met betrekking tot de conventie over gendergerelateerd geweld op het werk**

De IAO werkt aan een specifieke conventie over gendergerelateerd geweld op het werk waaronder seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk. De conventie wordt normaliter in 2019 aangenomen. België moet een voortrekkersrol blijven opnemen.

- **Een grotere rol voor het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) in de strijd tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk**

- Vandaag ontbreekt een totaalbeeld van het aantal en de aard van de klachten over seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk. Daarom moeten klachten voortaan centraal geregistreerd worden. Op die manier is monitoring mogelijk en kan de overheid hier pro-actief op inspelen. Dat is een rol die bij uitstek past bij de opdracht van het IGVM. Want het IGVM coördineert de interfederale actieplannen tegen geweld. Seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk moet een prioriteit zijn in het volgende actieplan (in 2020).
- Het IGVM kan enkel optreden als slachtoffers eerst alle interne procedures doorlopen hebben. De rechtspositie van het IGVM moet uitgebreid worden zodat het werkne.e.m.st.ers direct kan bijstaan. Het IGVM moet de nodige middelen krijgen om deze rol waar te maken, voornamelijk wanneer de werkgever of leidinggevende zelf als dader rechtstreeks is betrokken en/of laks optreedt in geval van een schending.

- **uitrollen van de family justice centres en centra voor slachtoffers van seksueel geweld in alle grote steden en provincies**

De voorbije jaren werden beloftevolle innovatieve initiatieven opgestart. Family justice centres pakken partnergeweld gecoördineerd aan vanuit hulpverlening, politie en justitie. De centra voor slachtoffers van seksueel geweld brengen professionele geneeskundige, sociale en politionele bijstand samen op één plek. Slachtoffers worden niet langer van het kastje naar de muur gestuurd maar professioneel opgevangen. Deze voortrekkers- en pilootprojecten moeten nu een structureel karakter krijgen en uitgerold overal in België.

- **Duurzame verankering van de zorgcentra na seksueel geweld**
In 3 steden (Gent, Brussel en Luik) werd een pilootproject opgestart met multidisciplinaire traumacentra voor slachtoffers van seksueel geweld. Slachtoffers kunnen er gratis en rechtstreeks 7 op 7 en 24 op 24 terecht voor zowel medische en psychosociale zorg als voor het forensisch onderzoek en het indienen van een klacht. Uit de eerste evaluaties blijkt dat de toestroom groter dan verwacht is en de aangiftebereidheid toeneemt. De centra werken goed en moeten dan ook snel duurzaam verankerd worden. De kwaliteit van de zorg voor slachtoffers mag niet afhangen van de plaats waar ze wonen. Daarom moeten deze centra ook uitgerold worden in alle steden. Daarnaast moet een brede publiekscampagne de centra beter bekend maken bij het brede publiek.
- **toegankelijkheid van de hulpverlening**
Kwetsbare groepen zoals vrouwen met een migratie-achtergrond vinden maar moeilijk hun weg in de hulpverlening. Al te vaak komen ze terecht in vluchthuizen als ultieme noodoplossing terwijl het ambulante aanbod dat mogelijk escalatie vermijdt hen onbekend blijft. Inzetten op interculturele competenties van de hulpverlening is dan ook de opdracht.
- **een aanbod voor daders**
Daders alleen straffen lost het geweld niet op. Het is belangrijk om met hen ook aan de slag te gaan om toekomstig geweld te vermijden. Het aanbod vandaag is evenwel te beperkt.
- **optrekken van de stafmaat voor verkrachting**
Verkrachting is een ernstig misdrijf met grote impact op de slachtoffers. Dat blijkt evenwel niet uit de huidige strafmaat. Bovendien is het verschil in de uitgesproken straffen erg groot.
- **Een grondwetswijziging zodat seksistische haatspraak correctioneel kan worden vervolgd**
Het aanzetten tot haat, geweld, discriminatie en segregatie op grond van geslacht is strafbaar, maar komt als mediamisdrijf voor het Hof van Assisen. Dit gebeurt in de praktijk bijna nooit. Racistische en xenofobe haatspraak, kunnen - sinds een grondwetswijziging in 1999 - correctioneel vervolgd worden. De grondwet moet gewijzigd zodat ook seksistische haatspraak sneller en vaker vervolgd kan worden. Dan kunnen ook vormen van meervoudige haatspraak worden vervolgd, bijvoorbeeld ten aanzien van vrouwen die een hoofddoek dragen. Het is belangrijk te bekijken of correctionalisering ook voor andere discriminatiegronden is aangewezen

8. Vrije keuze van relatie- en samenlevingsvormen

De diversiteit aan relatie- en samenlevingsvormen neemt toe: samenwonnende vrienden, verwanten of familieleden van verschillende generaties, nieuw samengestelde en eenoudergezinnen, halebikoppels, pleeggezinnen, adoptiegezinnen, thuisblijfpapa's, relaties met meer dan twee, meer alleenwonenden dan ooit, meerouderschap...

Wie niet in een klassieke relatie- of samenlevingsvorm leeft, botst op tal van barrières en moet vooral zelf instaan voor de organisatie en de gevolgen van die keuze persoonlijk dragen. De wetgever hinkt achterop. Vrije keuze is zo geenszins gegarandeerd. Dat geldt a fortiori voor vrouwen binnen een context van maatschappelijke ongelijkheid.

Furia pleit voor:

- **een zorgverlof van tien dagen per jaar voor wie zorg wil opnemen voor een familielid van de 2de graad, een vriend.in of buur**
Vandaag is het niet mogelijk zorgverlof op te nemen voor wie geen rechtstreeks familielid is. Nochtans zorgen mensen vaak voor mensen die geen directe familie zijn.
- **Een expertencommissie die de wet- en regelgeving afstemt op de diverse realiteit**
Het Nederlandse voorbeeld waarbij zo'n expertencommissie aan de slag ging, kan als inspiratiebron dienen.

Te overwegen onderwerpen zijn dan: het genderneutraal maken van het afstammingsrecht, de mogelijkheid tot meerouderschap, het wettelijk regelen van draagmoederschap, de gelijkschakeling van niet-traditionele en traditionele gezinnen met kinderwens in de medische zorg en de mogelijkheid om bij een fertiliteitsbehandeling te werken met sperma van een bekende donor.

- **opvoedingsondersteuning ook op maat van niet-traditionele relatie- en samenlevingsvormen**
De opvoedingsondersteuning moet de nodige competenties ontwikkelen om in te spelen op de concrete noden van niet-traditionele gezinnen.

9. Gelijke onderwijskansen

Stereotiepe opvattingen over vrouwelijkheid en mannelijkheid zijn erg hardnekkig. Ze beïnvloeden de studiekeuzes, die zeker in het technisch en beroepsonderwijs erg stereotiep gebeuren. Leerlingen met een migratie-achtergrond belanden vaker en sneller in het watervalstelsel. De diversiteit voor de klas blijft achter op de samenleving. Leerkrachten met een migratie-achtergrond of beperking zijn schaars. Jonge kinderen zien bijna alleen vrouwen voor de klas.

Furia pleit voor:

- **de opname van gender- en diversiteitscompetenties in de standaarden van de lerarenopleiding**
Om de gender- en diversiteitscompetenties van leerkrachten aan te scherpen, is het belangrijk dat dit doorheen hun hele opleiding op een geïntegreerde manier aan bod komt.
- **de integratie van gender- en diversiteitscompetenties in de uitwerking van de nieuwe eindtermen**
De Vlaamse regering legde recent een kader vast voor nieuwe eindtermen met 16 sleutelcompetenties. Gender en diversiteit moeten nu systematisch geïntegreerd in de uitwerking van de concrete eindtermen en ontwikkelingsdoelen, zowel voor basis- als secundair onderwijs.
- **actieplannen voor mannen voor de klas in het kleuter- en lager onderwijs en voor meer leerkrachten met een migratie-achtergrond**
Er zijn minder dan 5% kleuterleiders. Ook in de lager school zijn mannelijke leerkrachten dun gezaaid. Leerkrachten met een migratie-achtergrond zijn witte raven. Het is ook zoeken naar personeel met een beperking. Het is belangrijk dat kinderen de samenleving voor de klas weerspiegeld zien en met diverse rolmodellen geconfronteerd worden. Dermate belangrijk dat beleidsmakers evoluties in personeelsbeleid niet op hun beloop kunnen laten.
- **om niet alleen meisjes naar STEM (= Science, Technology, Engineering and Mathematics), maar ook jongens naar HEAD (= Health Education And Training) toe te leiden**
De stereotiepe studiekeuzes liggen mee aan de basis van de seksesegregatie op de arbeidsmarkt. Om dat patroon te doorbreken is het belangrijk om niet alleen meisjes naar wetenschap en techniek toe te leiden, maar ook om jongens warm te maken voor zorg en onderwijs.
- **preventie van geweld op elke school**
Geweld tussen vrouwen en mannen is geenszins een zaak van volwassenen. Gelijkaardige patronen duiken al op in prille relaties. Het MOS-programma stimuleert de scholen tot het ontwikkelen van milieu-initiatieven. Furia pleit voor een gelijkaardige stimulans voor de preventie van gendergerelateerd geweld op school.

10. Internationale solidariteit

België moet een **voortrekkersrol spelen op internationale fora** wat betreft gelijke kansen.

Ontwikkelingssamenwerking moet:

- **gendergelijkheid als criterium opnemen voor alle ontwikkelingsprojecten**
- **VN-resolutie 1325 over vrouwen en vrede als uitgangspunt nemen in vredesprocessen**
- **zelforganisaties van vrouwen steunen**

De grootste emancipatorische kracht gaat uit van initiatieven van de doelgroepen zelf. Hen ondersteunen in dit proces moet dan ook de prioriteit zijn.

Furia, december 2018